

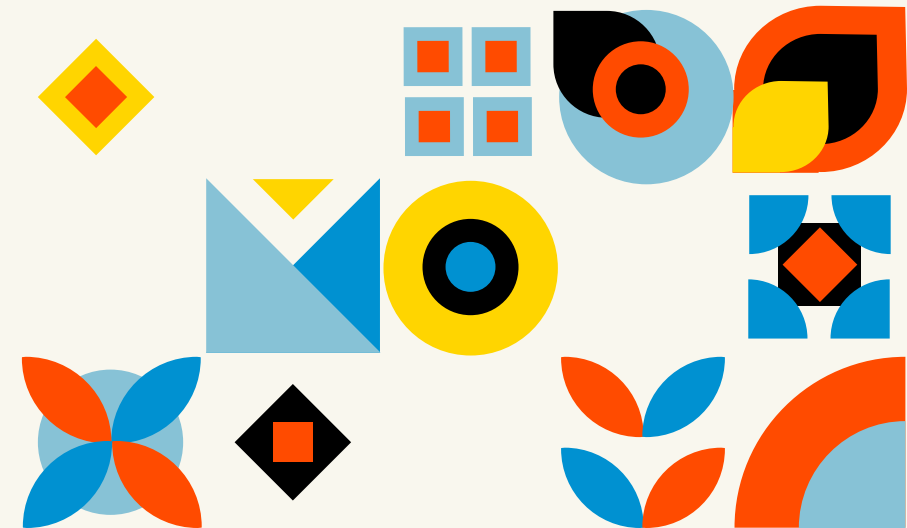
Академічна доброчесність у навчально-методичному забезпеченні: **case study**

Анна Валеріївна Гуржій
доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права

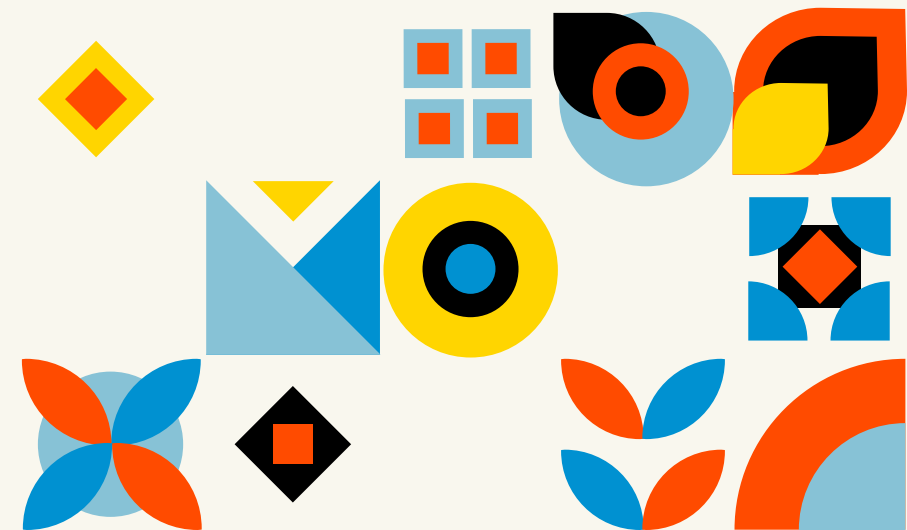
План зустрічі:

- 1. Case Study: Рішення Верховного Суду у справі за участю вищого навчального закладу.*
- 2. Виникнення і терміни дії авторського прав.*
- 3. Академічна доброчесність і плагіат.*
- 4. Умови вільного використання творів.*
- 5. Відповідальність за порушення академічної доброчесності та авторського права і суміжних прав.*

Case Study

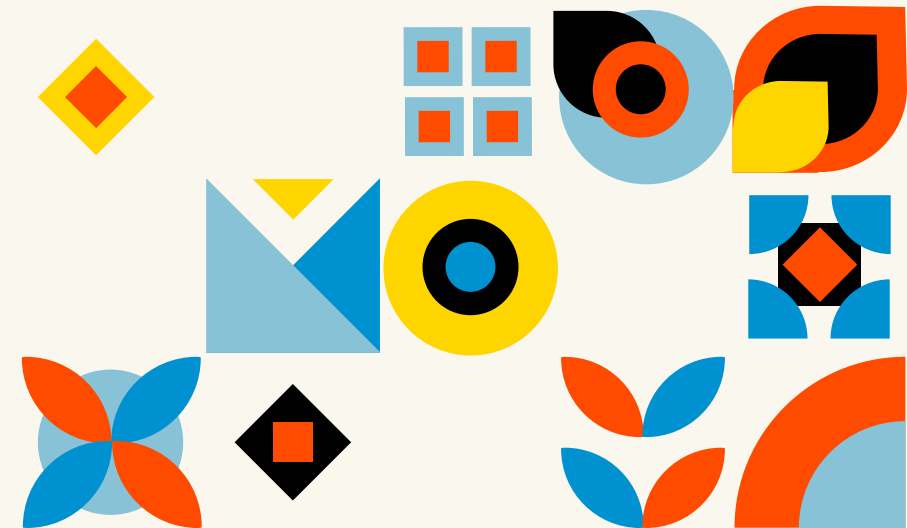
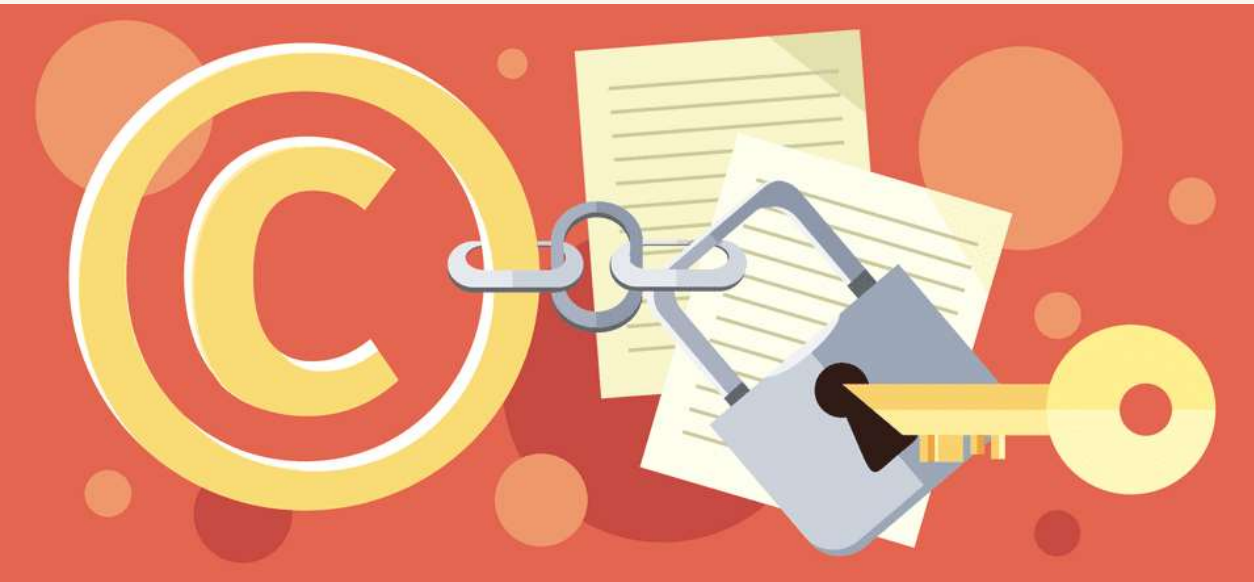
У 2018 року Автор автореферату дисертації (далі вигадане прізвище–Савченко) звернулася з позовом до Державного вищого навчального закладу (далі - Університет), про порушення особистих та майнових авторських прав та стягнення компенсації.

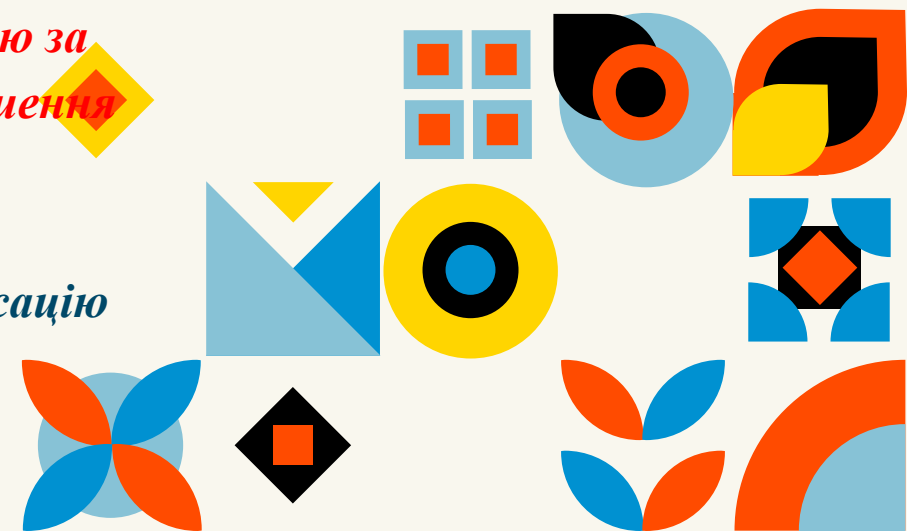
- ▶ ***Савченко*** є автором автореферату дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.
- ▶ Автореферат опублікований у 2013 році кафедрою міжнародного менеджменту в Київському національному економічному університет імені Вадима Гетьмана
- ▶ ***Савченко*** стало відомо, що на сайті іншого навчально закладу «*Університет*» було розміщено навчально-методичний комплекс для студентів II курсу факультету міжнародної політики, логістики та менеджменту напряму, який знаходиться у вільному доступі.
- ▶ **АВТОРОМ** згаданого навчально-методичного комплексу зазначено ІНШУ **ОСОБУ**, а саме доцента кафедри міжнародного бізнесу університету.

- ▶ *При порівнянні автореферату з текстом навчально методичного комплексу було визначено, що «Університетом» використано частину автореферату.*
- ▶ **Оскільки жодного дозволу на використання автореферату відповідачам не надавалося, на думку позивача-автора, «Університетом» та доцентом кафедри міжнародного бізнесу порушено її немайнові та майнові авторські права.**

Пані Савченко просила:

- ▶ *зобов'язати «Університет» вилучити з обігу та знищити всі примірники навчально-методичного комплексу за авторством «доцента кафедри міжнародного бізнесу»;*
- ▶ *зобов'язати навчальний заклад розмістити на його офіційному сайті вибачення певного змісту: «керівництво приносить автору свої вибачення за порушення належних їй авторських прав»;*
- ▶ *зобов'язати «Університет» припинити порушення авторських прав;*
- ▶ *стягнути з навчального закладу на користь Савченко компенсацію за порушення немайнових прав - 32 000 грн та компенсацію за порушення майнових прав в розмірі, що складає 32 000 грн;*
- ▶ *стягнути з «доцента кафедри міжнародного бізнесу» на користь Савченко за порушення немайнових прав - 32 000 грн та компенсацію за порушення майнових прав в розмірі плат - 32 000 грн.*

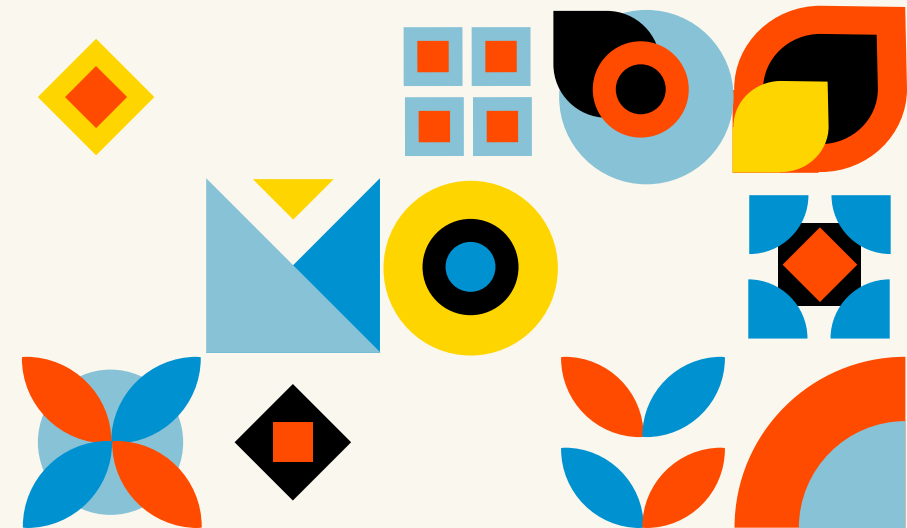
Рішення суду першої інстанції залишено без задоволення

Законом встановлена можливість відтворення уривку з твору без згоди автора за певної умови, а саме якщо цей твір створено для навчання, а інший твір, у якому відтворюється уривок, теж створений для досягнення цієї цілі.

Суд констатував, що і Автореферат і Навчально-методичний комплекс є літературними письмовими творами наукового характеру. Тому відтворення частини Автореферату у Навчально-методичному комплексі можливе і без згоди автора, оскільки це є вільним відтворенням примірника твору для навчання.

ПОЗИВАЧ ОСКАРЖИЛА РІШЕННЯ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ. ПРОТЕ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ТЕЖ СТАВ НА БІК УНІВЕРСИТЕТУ.

- ▶ *судом першої інстанції правильно встановлено, що законом встановлена можливість відтворення уривку з твору без згоди автора за певної умови, а саме, якщо цей твір створено для навчання, а інший твір, у якому відтворюється уривок, теж створений для досягнення цієї цілі.*
- ▶ *відтворення частини автореферату у навчально-методичному комплексі можливе і без згоди автора, оскільки це є вільним відтворенням примірника твору для навчання*

АВТОР ПРОДОВЖИЛА БОРОТЬБУ ЗА СВОЇ ПРАВА І ПОДАЛА КАСАЦІЙНУ СКАРГУ ДО ВЕРХОВНОГО СУДУ!

- ▶ *Обов'язковою умовою вільного використання твору є цитування із зазначенням імені автора твору та джерела, з якого та чи інша цитата запозичується, що має вказати на походження процитованого твору, який використовується без дозволу автора.*
- ▶ *Також суди не звернули увагу, що плагіатом вважається, зокрема, використання цитат з іншого твору (частини твору) без посилання на відповідне джерело, тобто без дотримання такої умови правомірності цитування як зазначення імені автора твору та джерела;*

ВИХОДЯЧИ З ЦИХ МІРКУВАНЬ, ВЕРХОВНИЙ СУД ПОСТАНОВИВ:

- ▶ *Попередні судові рішення в цій справі – скасувати;*
- ▶ *Позовні вимоги пані Савченко до «Університету» про стягнення компенсації за порушення немайнових та майнових прав задовольнити;*
- ▶ *Стягнути з «Університету» на користь пані Савченко компенсацію за порушення немайнових прав в сумі 32000 грн та компенсацію за порушення майнових прав в сумі 32 000 грн;*
- ▶ *Зобов'язати ЗВО розмістити на офіційному сайті вибачення автору.*

Виникнення і терміни дії авторського права

Авторське право

це право автора твору оголосити себе творцем цього твору, відтворювати його, розповсюджувати або доводити його до відома публіки будь-якими способами і засобами, а також дозволяти іншим особам використовувати твір.

Стаття 8 Закон України «Про авторське право і суміжні права»

Об'єкти авторського права:

- ❖ *літературні письмові твори;*
- ❖ *усні твори: виступи, лекції, промови;*
- ❖ *музичні твори, хореографічні постановки;*
- ❖ *відео, твори образотворчого мистецтва, архітектури;*
- ❖ *фотографії і твори прикладного мистецтва;*
- ❖ *ілюстрації, карти, плани, ескізи;*
- ❖ *сучасні обробки творів, перекладів;*
- ❖ *збірники творів, комп'ютерні програми.*

Хто володіє авторськими правами?

- ▶ автори та співавтори
- ▶ правовласники
*(роботодавець -
університет)*
- ▶ спадкоємці та
 правонаступники

Коли виникає авторське право?

- ▶ **авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення і починає діяти від дня створення твору**
- ▶ **строк охорони майнових прав становить усе життя автора та 70 років після його смерті**

► **По закінченню строку правової охорони твори стають**

СУСПІЛЬНИМ НАДБАННЯМ

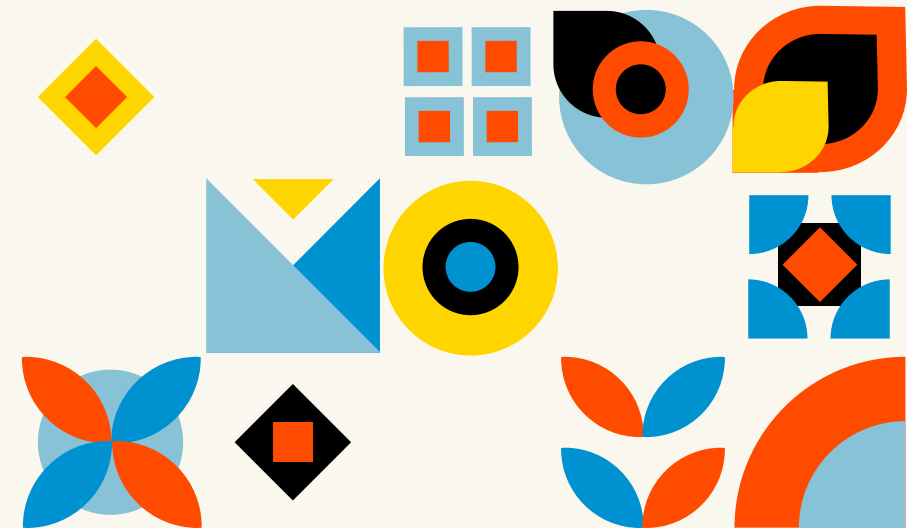
Mona Lisa, Leonardo da Vinci

Якими правами на твори ми володіємо?

- право на використання твору
- право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами
- *відтворення творів*
- *публічне: виконання, сповіщення, демонстрацію, показ*
- *переклади, переробки, аранжування та інші подібні зміни творів*

Умови вільного використання творів

**Вільне використання робіт /творів без дозволу
правовласників, але із зазначенням імені автора і джерела
запозичення, допускається:**

Освітня діяльність

Наукове дослідження

Критика та Відгуки

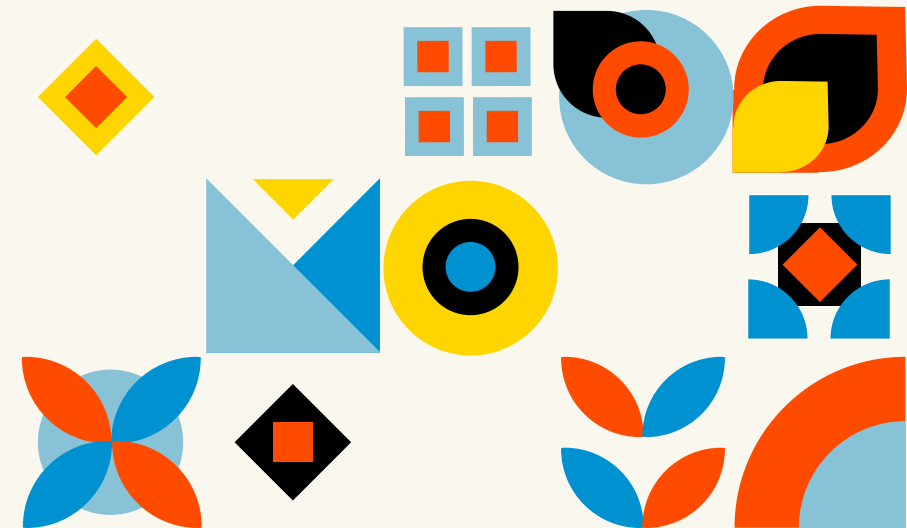
Некомерційні цілі

Сповіщення новин

Пародія

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

*Це сукупність **етичних принципів** та визначених законом **правил**, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.*

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності:

- **Конституція України**
- **Закон України «Про авторське право і суміжні права»**
- **Закон України «Про освіту» та «Про вищу освіту»**
- **Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»**
- **Закон України «Про науково-технічну інформацію»**

Дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками передбачає:

01

надання достовірної інформації про методики і результати досліджень

02

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей

03

контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти

04

об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

ЗУ «Про авторське право
і суміжні права»
ЗУ «Про освіту»

➤ **академічний плагіат**

*оприлюднення, відтворення
(частково або повністю) наукових
результатів чи текстів інших
авторів, як результатів власного
дослідження і без зазначення їх
авторства*

Академічний плагіат може стосуватися всіх типів джерел, зокрема: текстів, рисунків, фрагментів музичних творів, математичних виразів та перетворень, програмних кодів тощо.

Джерелами академічного плагіату можуть бути опубліковані і неопубліковані книжки, статті, брошури, патенти, тези, рукописи, веб-сайти та інші Інтернет-ресурси, роздаткові матеріали для студентів, роботи інших студентів й т. д.

👆 На відміну від підробки, в якій ставиться під сумнів справжність твору, плагіат - це незаконне та неетичне копіювання чужого твору, і видання як свого власного.

Плагіат може бути навмисним або ненавмисним (випадковим)

Випадковий плагіат - є наслідком неправильного цитування чи хибного посилання, неналежної подачі матеріалу або нерозуміння плагіату взагалі.

Навмисний плагіат - це спроба заявити про роботу іншої людини як про власну, як правило, шляхом видалення прямих доказів, щоб плагіат було важко помітити.

Дії ЯКІ ПОРУШУЮТЬ НАУКОВУ ЕТИКУ:

Науковий плагіат,
це коли йдеться
про незаконне та
неетичне
використання
чужої роботи

- Представлення чужої роботи як власної;
- Копіювання слів чи ідей іншої особи без зазначення оригіналу авторства;
- Не використання лапок;
- Надання неправильної інформації про джерело, яке цитується;

**ДІЇ ЯКІ
ПОРУШУЮТЬ
НАУКОВУ
ЕТИКУ:**

- **Зміна слів, але копіювання структури речень джерела без зазначення джерела чи авторства оригіналу;**
- **Копіювання такої кількості слів чи ідей, які з часом складають ввагому частину роботи, незалежно від того, чи є джерело відомим чи ні.**

Способи Уникнення Плагіату

- Будь-яке джерело, зазначене в тексті, повинно бути вказане в посиланнях
- Використання лапок, якщо скопійовано більше шести слів поспіль
- Автор повинен отримати дозвіл інших авторів / видавців на відтворення малюнків, табличних та графічних вкладень або використаного тексту, захищеного авторським правом

Відповідальність за порушення
академічної доброчесності та
авторського права і суміжних прав
в закладах вищої освіти

ПЛАГІАТ ВВАЖАЄТЬСЯ ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Він підлягає санкціям, таким як
покарання у вигляді:

- позбавлення права займати посаду
- виключення з роботи
- великі штрафи

В різних країнах встановлено свої санкції

ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ НАУКОВІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ МОЖУТЬ БУТИ ПРИТЯГНЕНІ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ:

стаття 42 Закону України «Про світу»

1

відмова / позбавлення у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

2

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

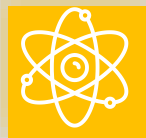
стаття 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права»

3

порушенням авторського права є - оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору

4

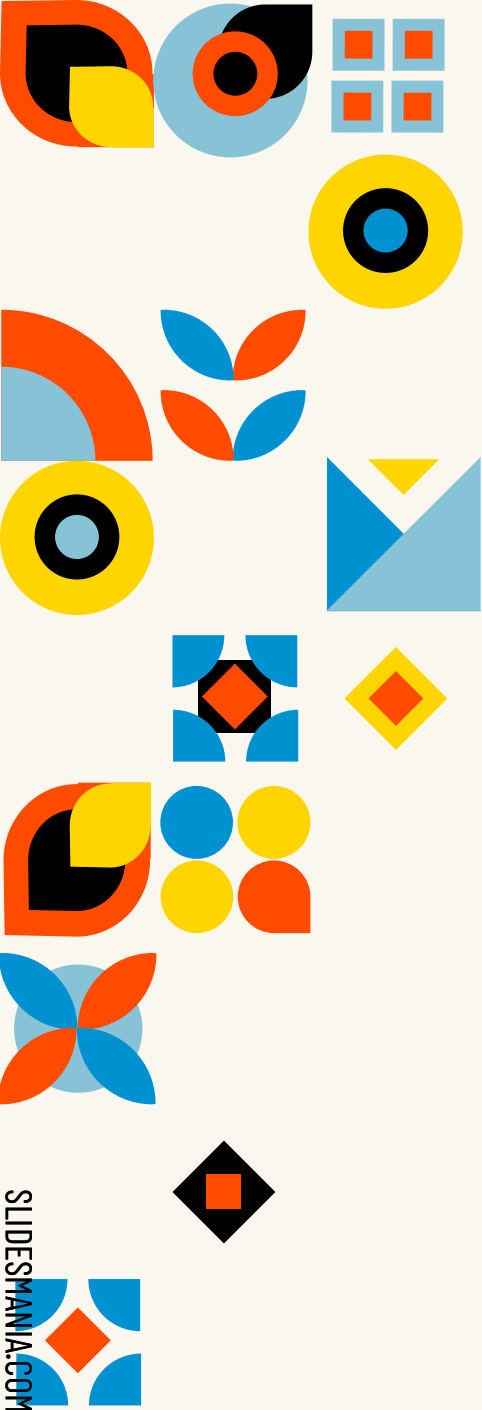

автор має право подавати позови до суду про відшкодування збитків (матеріальної шкоди), включаючи упущену вигоду, внаслідок порушення авторського права або виплату компенсацій.

5 ОСНОВНИХ ПРАВИЛ, ЯКІ ПОТРІБНО ПАМ'ЯТАТИ ЩОДО Copyright

- I. Те, що ви знайшли твір в Інтернеті, не означає, що ним можна користуватися безкоштовно
- II. Є багато ресурсів, які ви можете вільно використовувати
- III. Проставляйте посилання на першоджерела
- IV. Ви як творець маєте право на захист своєї роботи від копіювання
- V. Якщо ви сумніваєтеся щодо використання вмісту, запитайте дозвіл у творця, створіть власний матеріал або придбайте альтернативу, яка має права на використання

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Чи є запитання?

ДЖЕРЕЛА:

1. Закону України «Про авторське право і суміжні права»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

2. Закону України «Про світу»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

4. USAID. Аналітична записка. Академічна доброчесність. Аналітичний звіт та рекомендації 2018

<https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/Analitychna-zapyska-akademichna-dobrochesnist.pdf>

5. Єдиний державний реєстр судових рішень

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117473137>

6. Використання фото з мережі інтернет здійснено виключно із навчальною метою (під кожним слайдом у форматі PowerPoint проставлено посилання на інтернет ресурс завантажених фотографій та використаних текстових джерел)

